

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **V. S.**, zast. JUDr. Jaroslavem Tkadlecem, advokátem se sídlem nám. 3. května 1877, Otrokovice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 7. 2013, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 4. 2014, čj. 41 Ad 35/2013-40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) utrpěl v dubnu 2003 perforační poranění rohovky pravého oka. Okresní správa sociálního zabezpečení ve Zlíně rozhodnutím ze dne 30. 3. 2004, čj. 605/3011/293/04/GS, rozhodla, že stěžovatel je v souvislosti s tímto úrazem plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť mu z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66%. Dle posudkového zhodnocení stěžovateli poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti o 70% a jeho zdravotní stav byl srovnatelný s postižením dle přílohy č. 2

vyhlášky č. 284/1995 Sb., kapitoly VII., oddílu A, položka 11.3, písm. b). Shodný závěr je uveden v posudkových zhodnoceních - v záznamech o jednáních Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 24. 11. 2004, 25. 1. 2006, 10. 1. 2007, 18. 4. 2008 a 10. 10. 2008. Dle posudkového závěru v záznamu o jednání Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 24. 10. 2011 ve věci kontrolního posouzení zdravotního stavu stěžovatele jeho pracovní schopnost poklesla o 70%, což odpovídalo invaliditě 3. stupně dle § 39 odst. 1, 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Postižení stěžovatele bylo kvalifikováno jako srovnatelné s postiženími uvedenými v kapitole VII., položce 3i přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb.

[2] Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 11. 6. 2013, čj. Y, bylo rozhodnuto dle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění o odnětí invalidního důchodu (20. 7. 2013), neboť již není invalidní; jeho pracovní schopnost poklesla pouze o 30%. Žalovaná vycházela z posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 3. 6. 2013, dle kterého poškození funkce jednoho oka odpovídá zdravotnímu postižení dle kapitoly VII., položky 6c, přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., ve které procentní míra poklesu pracovní schopnosti činí 15 – 20%. Zvolena byla horní hranice (20%), a to z důvodu přetrvávající bolesti a nutnosti analgetizace navýšená o 10% dle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Stěžovatelovy námitky proti tomuto rozhodnutí zamítla žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 7. 2013, čj. X, vycházejíc mimo jiné i z nového posudku žalované ze dne 18. 7. 2013. Stěžovatel podal žalobu, jež byla rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) ze dne 16. 4. 2014, čj. 41 Ad 35/2013-40, zamítnuta. V řízení si krajský soud vyžádal posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též jen „ministerstva“), který byl vypracován dne 4. 12. 2013.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované

[3] Stěžovatel podal kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Namítal vadu správního i soudního řízení spočívající v tom, že skutková podstata, ze které žalovaná vycházela, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu, a dále namítal nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť krajský soud se nevypořádal s rozpory mezi důkazy ve spisu, resp. důkazy navržené stěžovatelem vůbec neprovedl.

[4] Konkrétně stěžovatel namítl, že krajský soud opřel rozsudek o jediný důkaz – posudek posudkové komise ministerstva, se kterým se ztotožnil. Nevypořádal se přitom s námitkou neobjektivnosti tohoto posudku a jeho rozpor s předloženými lékařskými zprávami očních specialistů. Krajský soud pouze konstatoval, že „posudkový lékař měl veškeré podklady a zdravotní dokumentaci k dispozici“.

[5] Krajský soud se také dle stěžovatele nevypořádal s námitkou, že v rámci správního i soudního řízení nebyl zjišťován stěžovatelův zdravotní stav – stěžovatel nebyl nikým vyšetřen. Krajský soud dle stěžovatele bez odůvodnění neprovedl navržený důkaz znaleckým posudkem z oboru očního lékařství, který jediný by mohl vést k objektivnímu

pokračování

a úplnému zjištění zdravotního stavu stěžovatele. Stěžovatel konstatoval, že je bez finančních prostředků a nemohl sám zadat znalecký posudek mimo soudní řízení.

[6] Stěžovatel zopakoval, že jeho zdravotní stav se nezlepšil. Namítl, že tuto skutečnost prokazoval řadou důkazů - lékařských zpráv, které však krajský soud bez odůvodnění neprovedl.

[7] Za účelový označil stěžovatel argument posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení a posudkové komise ministerstva o „*nadhodnocení*“ pracovní neschopnosti stěžovatele u dřívějších kontrol. Stěžovatel konstatoval, že „*v současné době dochází dle veřejně dostupných zdrojů ze strany posudkových lékařů a posudkových komisí k bromadnému odebrání invalidních důchodů, a to i bez sebemenší změny zdravotního stavu pacientů*“.

[8] Žalovaná ve vyjádření navrhla kasační stížnost zamítnout; se závěry krajského soudu se ztotožnila, zdravotní stav stěžovatele byl dle jejího názoru „*celistvě, úplně a přesvědčivě posouzen jak před soudním řízením v prvním stupni, tak v jeho průběhu*“.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky pro projednání kasační stížnosti, a proto přezkoumal v záhlaví označený rozsudek krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí či řízení jeho vydání předcházející netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Nedůvodnou kasační stížnost zamítl na základě úvah dále vyložených.

[10] Námitka neúplného a nepřesvědčivého posouzení zdravotního stavu stěžovatele v řízení o dávkách důchodového pojištění se podle judikatury Nejvyššího správního soudu posuzuje jako námitka jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, čj. 4 Ads 13/2003-54, ze dne 3. 4. 2013, čj. 6 Ads 158/2012-24, nebo ze dne 13. 11. 2013, čj. 6 Ads 45/2013-25).

[11] Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. soud při přezkoumání (správního) rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, tedy v projednávané věci ke dni 25. 7. 2013. Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35%. Podle § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění platí, že při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření. Přitom se bere v úvahu: a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní

schopnosti nejméně o 35% a nejvíce o 69%, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70% též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

[12] Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti je otázkou odbornou a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci provádění sociálního zabezpečení, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudkové řízení je specifickou formou správní činnosti (srov. § 16a zákona č. 582/1991 Sb.) spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky nicméně hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s. a v případě potřeby může zejména uložit též zpracování posudku soudem ustanoveným znalcem z oboru posudkového lékařství. Posudek posudkové komise ministerstva, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti, který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, včetně těch, jež namítá posuzovaný, a ze kterého je zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace, bývá zpravidla stěžejním důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro správní soud, který nemá odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především, a který pouze ověřuje, zda posudek, o němž se opírá napadené rozhodnutí, je úplný a přesvědčivý ve smyslu výše uvedeném. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise vyhodnotí podle charakteru zdravotního postižení na základě vyhlášky č. 359/2009 Sb., přičemž zdravotní postižení podřadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k této vyhlášce, a současně odůvodní stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti v rámci zde stanoveného rozpětí, včetně případného navýšení podle § 3 této vyhlášky (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, čj. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 6. 8. 2008, čj. 3 Ads 45/2008-46, ze dne 3. 4. 2013, čj. 6 Ads 158/2012-24, nebo ze dne 13. 11. 2013, čj. 6 Ads 45/2013-25).

[13] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, dle kterého posudek posudkové komise ministerstva splňuje uvedené požadavky na úplnost a přesvědčivost odborného lékařského posudku a lze z něj tudíž při zjišťování skutkového stavu vycházet.

[14] Posudková komise ministerstva vymezila rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele (s vlivem na pokles jeho pracovní schopnosti) jako stav po perforačním poranění rohovky pravého oka po pracovním úrazu pravého oka v dubnu 2003, hodnocený jako poškození funkce pravého oka s omezením zrakové ostrosti (úroveň střední slabozrakosti). Shodný závěr je uveden i v předchozím posudku žalované

pokračování

ze dne 18. 7. 2013 a posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 3. 6. 2013, který byl podkladem rozhodnutí žalované o odejmutí invalidního důchodu. V těchto třech posudcích jsou konstatovány trvající potíže, světloplachost, přetrvávající bolesti pravého oka (nutnost tlumení léky), oční nález stabilizovaný, funkce levého oka v normě (možnost korekce brýlemi). Posudková komise ministerstva dále konstatovala adaptaci stěžovatele na pourazový stav; shodně je uvedeno v posudku žalované s tím, že chůze v interiéru i exteriéru je bez užití pomůcek, plná orientace v prostoru, čtení a psaní bez nápadností a s možnou brýlovou korekcí, příležitostné řízení motorového vozidla; konstatovala, že stěžovatel (původně řidič strojů a bagru) je schopen rekvalifikace i zaučení se v jiném oboru, průměrné kognitivní schopnosti má bez deficitů.

[15] V žádném z těchto tří posudků není uvedeno zlepšení zdravotního stavu stěžovatele, jak stěžovatel namítá v kasační stížnosti, nýbrž je v nich konstatována stabilizace jeho zdravotního stavu. Nejvyšší správní soud proto, na rozdíl od stěžovatele, nespatřuje rozpor těchto posudků se dvěma lékařskými zprávami, na které stěžovatel (již v žalobě) poukazoval, a ve kterých je uvedeno, že jeho zdravotní stav je neměnný a není tu perspektiva zlepšení. Ve shodě s krajským soudem lze doplnit, že dle vyžádaných správních spisů (České správy sociálního zabezpečení a Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně), byly lékařské zprávy z Krajské nemocnice Tomáše Bati, a. s., ve Zlíně ze dne 7. 5. 2013 a z privátní oftalmologie OCUSAN, s. r. o., z 9. 5. 2013, vedle další zdravotní dokumentace stěžovatele, podkladem pro tyto posudky a správní orgány tyto dvě lékařské zprávy neopomenuly; stav stěžovatele tyto zprávy v podstatě hodnotily shodně se stěžovatelem (trvající bolesti, stav nezlepšený).

[16] Za výše popsané situace Nejvyšší správní soud současně přisvědčuje závěru krajského soudu, který zamítl návrh stěžovatele na provedení důkazu znaleckým posudkem, a to z důvodu již dostatečného zjištění zdravotního stavu stěžovatele v provedených posudcích. Jak ostatně vyplývá z kontinuálního tvrzení stěžovatele, důvodem navrženého důkazu bylo právě prokázání skutečnosti, že jeho zdravotní stav se nezlepšil. Krajský soud v napadeném rozsudku dostatečným způsobem vysvětlil, z jakého důvodu k dalším důkazům nepřikročil, proto nelze úspěšně namítat opomenuté důkazy dle ustálené doktríny podporované judikaturou Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva. Stěžovatel v kasační stížnosti namítá neobjektivnost posudku posudkové komise ministerstva, avšak nijak blíže ji neodůvodňuje, s výjimkou jejího srovnání s výše uvedenými dvěma lékařskými zprávami ohledně otázky zlepšení jeho zdravotního stavu (k tomu srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, čj. 5 Ads 22/2003-48, nebo ze dne 28. 3. 2013, čj. 3 Ads 35/2012-27).

[17] Dle uvedených třech posudků je postižení stěžovatele hodnoceno jako odpovídající postižením uvedeným v kapitole VII., položce 6c, přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., s tím, že zde stanovenou procentní míru poklesu pracovní schopnosti je třeba v souladu s § 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb. zvýšit o 10%. Kapitola VII. je označena jako „POSTIŽENÍ OKA, OČNÍCH ADNEX, ZRAKU“ a její položka 6c definuje postižení: „*těžké, vleklé formy, léčení vzdorující, trvale poškozující funkci oka (jednostranné)*“, a stanoví procentní míru poklesu pracovní schopnosti 15 – 20%. Ve shodě s těmito posudky předchozí (a

poslední) posudkový závěr v záznamu Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 24. 10. 2011 konstatoval shodnou příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele (srov. zde odst. [14]), avšak v rozporu s nimi stanovil pokles pracovní schopnosti stěžovatele o 70% (odpovídající invaliditě 3. stupně) s tím, že postižení odpovídá postižením uvedeným v kapitole VII., položce 3i přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Uvedená položka 3i definuje postižení jako „*koncentrické zúžení zorného pole jediného oka se zřetelnou ostrostí 6/10-6/6 (0,66-1,0) do 5-10 stupňů od bodu fixace*“ a stanoví procentní míru poklesu pracovní schopnosti 70%.

[18] Podle judikatury správních soudů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2013, čj. 3 Ads 35/2012-27) v případě odnímání invalidního důchodu je nutno v posudku přesvědčivě odůvodnit, v čem spočívá zlepšení nebo stabilizace zdravotního stavu posuzovaného při porovnání s obdobím, kdy odnímaná dávka byla přiznána, případně zda odnímaná dávka nebyla přiznána na základě posudkového omylu.

[19] Důvodem zániku invalidity přitom nemusí být vždy jen zlepšení zdravotního stavu, ale i stabilizace zdravotního stavu spojená s adaptací posuzovaného na situaci vyvolanou zdravotním postižením (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2003, čj. 3 Ads 7/2003-42, nebo ze dne 6. 8. 2008, čj. 3 Ads 45/2008-46).

[20] V projednávaném případě je v posudku posudkové komise ministerstva i v posudku žalované ze dne 18. 7. 2013 a posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 3. 6. 2013 úplně a přesvědčivě charakterizováno postižení stěžovatele. Stěžovatel ostatně takto stanovenou příčinu poklesu jeho pracovní schopnosti ani další údaje popisující jeho zdravotní stav a vypořádávající se s kritérii uvedenými v § 39 odst. 4 písm. a) – d) zákona o důchodovém pojištění (srov. zde odst. [11]) nezpochybňuje. Opakovaně upozorňoval na to, že jeho zdravotní stav se nezlepšil a nelze z hodnocení poklesu pracovní schopnosti o 70% dospět poté k závěru o poklesu o 30%. Ze zde uvedených tří posudků, oproti posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ze dne 24. 10. 2011 (ve kterém byl stanoven pokles pracovní schopnosti o 70%), vyplývá stabilizace zdravotního stavu a adaptace stěžovatele na jeho zdravotní stav. Nejpodstatnější je ovšem skutečnost, že v posudku posudkové komise ministerstva je uvedeno „*výrazné posudkové nadhodnocení subjektivně uváděných obtíží nad objektivně prokázanými poruchami funkce*“; nikdy se nemohlo jednat o stav srovnatelný s postiženými dle citované položky 3i, neboť levé oko zůstalo „*zdravé s normálními věku odpovídajícími zrakovými schopnostmi*“ (závěr je blíže odůvodněn). Shodně nadhodnocení posoudil již posudek Okresní správy sociálního zabezpečení ze dne 3. 6. 2013, ze kterého, stejně jako z posudku žalované ze dne 18. 7. 2013, vyplývají ohledně celkového zraku stěžovatele konstatování, že na levém oku stěžovatele je visus v normě s možností brýlové korekce, „*nelze u něj prokázat těžší funkční postižení, trvale poškozující funkci obou očí*“, je vyloučeno „*trvale závažné postižení celkového visu*“.

[21] Tuto argumentaci považuje Nejvyšší správní soud (shodně s krajským soudem) jako dostatečnou pro odůvodnění změny spočívající v posouzení stěžovatelova postižení dle citované položky 6c a nikoliv již dle položky 3i, jak tomu bylo v posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ze dne 24. 10. 2011. Závěr posudkové komise ministerstva o stanovení míry poklesu pracovní schopnosti stěžovatele o 30% je tak přesvědčivý a řádně

pokračování

odůvodněný. Pokles pracovní schopnosti o 30% neodpovídá žádnému ze stupňů invalidity (srov. zde odst. [11]).

[22] Namítal-li stěžovatel účelovost takového odlišného posouzení oproti kontrolním vyšetřením v minulosti, neuvedl pro ni žádná relevantní tvrzení kromě obecného konstatování, že v současné době dle „*veřejně dostupných zdrojů*“ k „*bromadnému odebírání invalidních důchodů, a to i bez sebemenší změny zdravotního stavu pacientů*“.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Na základě uvedených závěrů Nejvyšší správní soud nedůvodnou kasační stížnost dle § 110 odst. 1, věty druhé, s. ř. s. zamítl.

[24] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. října 2014

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu